

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev,
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Nov evropski strah

Svet še ni docela prerešetal Mussolinjevega načrta delitve Evrope, niso se še izjavile vse države za ali proti spremembi mirovniških pogodb, a že se je pojavil v glavah, ki so načrt rodile ali pozdravljale, nov strah. Nemško in italijansko fašistično časopisje začenja svartiti pred vstajajočo slovansko nevarnostjo. Romanska in germanska Evropa se začenja bati, da je ne pogazi zveza dvestomilijunskega slovanskega naroda.

Star je ta strah, pri vsaki večji evropski konferenci in važnejši odločitvi na kontinentu ga vedno zopet srečavamo. Pri nas se je pojavil pred svetovno vojno v dnevih, ko je večenemštvo zarajalo v misli, da bo zavladalo svetu. Tedaj, ko so organi avstro-ogrske monarhije z brutalno silo in nepopisnim sovražstvom v krvi zatrli vsak nenemški pokret kot protinemški in vseslovanski! Tedaj, ko so služile — da izrazimo s primerom — preproste in nedolžne dopisnice iz Prage ali Zagreba kot dokazi veleizdaj in so klonili strti in ubiti ob tem brezprimernem sovražstvu naši najboljši!

Taisti strah pred slovanstvom se danes zopet vrača, ker ga ustvarja temna vest italijanskih in nemških fašistov. Takole piše narodno socialistično navdahnjena graška Tagespošta: Zopet se poraja misel združitve vseh slovanskih narodov. Poljaki so se nekoč vzdrževali nekdanjega slovanskega gibanja. Svoje osebno nasprotstvo so predpostavljali veliki misli slovanske edinosti. Ruska država pod cari jih je zatirala in zato je bil boj proti zasovraženi Moskovi in njenemu jedro poljske politike. Sedaj pa se začenja baš iz Varšave propovedovati vrnitev k vseslovanstvu. Poljska diplomacija skuša z vsemi sredstvi doseči enoten političen nastop vseh slovanskih držav. Slovanski narodi da ne morejo ostajati ravnodušni, če skuša Mussolini s svojim načrtom upostaviti romansko-germansko vodstvo v Evropi, marveč morajo odgovoriti s skupnim nastopom Rusije, Poljske, Češke in Jugoslavije, ki naj sklenejo medsebojno pogodbo nenapadanja, varnost in današnje meje. Ta nenavadni preokret poljske zunanje politike preseneti tembolj, ker je svet izprva menil, da se bo Poljska v svojem protestu proti nameravani spremembi mirovniških pogodb zadovoljila s pristopom k mali antanti. Danes skušajo v Varšavi pridobiti tudi Rusijo za svoj vseslovanski načrt. Izgleda, da mu Moskva ni nenaklonjena in da je tudi že izjavila svoj načelni pristaneč. Že od jeseni obstoji med Poljsko in Rusijo pogodba o nenapadanju. Češka in Jugoslavija dosedaj nista imeli urejenih diplomatskih odnošajev do Rusije, sedaj pa posreduje njihovo zbliznanje Poljska. Misel vseslovanske enotnega nastopa je vredna vse pozornosti. Če se uresniči — vsa znamenja kažejo na to — se bo v Evropi marsikaj izpremenilo, posebno, ker poseže po tem sovjetska Rusija neposredno v evropske razmere. Dobro je končno tudi, da se spomnimo na to, da je bila Francija v preteklosti vedno varuhinja in braniteljica vseslovanske misli in da se bo v bodoče le težko izneverila tej svoji zgodovini v Evropi. —

Dokaj značilna beseda nemškega lista in sorodna onim ostalega nemškega in italijanskega tiska. Stari pojav je to: kdor ima črno vest, vidi strahove tudi tam, kjer jih ni. Sicer pa je danes res nekoliko strahu upravičenega, ker se vzbujajo slovanske države v odporu proti fašističnim, proti slovanskim nameram. Mala antanta, močan pokret za zbliznanje z Ju-

goslavijo v Bolgariji, posredovanje Poljske med sovjetsko Rusijo in Malo antanto, to so vsekakor dejstva in se ne dajo utajiti.

A beseda o slovanski zvezi je danes nedvomno še prevarijena in fašistični strah pretiran. Prevelik je razkol med sovjestkim in slovanskim nazorom o svetu in življenju. Zato bi bila vsaka zveza med sovjetsko državo in ostalimi slovanskimi narodi le kratkoročna. Tudi ni nobene prave notranje vezi med sovjestkim satanskim sovražstvom in slovanskim bratoljubjem. Pa že se začrtavajo prvi obrisi nove dobe, ki napoči, ko skrahirata skrajno nacionalistični fašizem Italijanov in

Nemcev in ko preboli Evropa za tem še zmotno sovjetskega komunizma. Po prevarah in blodnjah človeškega duha mora napočiti doba bratoljublja in miru med narodi, ko bodo ljudstva zavrgla sredstva nasilja in brutalnosti in bo zavladala med njimi plemenitena in poduhovljena zavest narodne in človečanske skupnosti. To bo slovanska doba, ker je največ ljubezni v slovenski narodni zavesti! Verujmo v to dobo mi, ki nas je rodila slovenska mati in jo pripravljajmo v sebi in v vsem svojem rodu. Tako bomo vodili svoj rod v pravo vstajanje.

Za neodvisno in notranje utrjeno državo

Javnost še vedno ni izvedela popolne resnice glede kanclerjevih pogovorov z Mussolinijem o priliki velikonočnega sestanka obeh državnikov. Še vedno vlada gotova nejasnost, kaj neki je dosegel kancler v Rimu, kamor ga je brzojavno poklical italijanski vladni šef.

Ne toliko iz kanclerjevih tozadevnih izjav kot iz raznih drugih dejstev pa se zamore sklepati, da je kancler pridobil Mussolinija za ohranitev samostojne Avstrije proti hitlerjanskim nakanam, ki hočejo izvesti takojšnjo priklonitev Avstrije k Nemčiji. Mussolini je pritrdil kanclerju, ker bi velika združena Nemčija ne bila v skladu z dosedanjim italijansko politiko. Italija želi samostojnost Avstrije, ker se boji za svoja jadranska pristanišča in nemškega vodstva v srednji in vzhodni Evropi. — Kancler se je v Rimu izognil sestanku z istotam prisotnimi nemškimi politikami iz rajha, kršč.-soc. listi vedno odkriteje kažejo svojo nenaklonjenost hitlerjancem, v avstrijski socialdemokraciji je zmagala zmerna struja, ki odklanja dosedanje radikalno vodstvo in je pod pogoji pripravljena za sodelovanje s sedanjo vlado. Sama dejstva, ki zgorajšnje trditve le potrjujejo.

Več se je izvedelo o kanclerjevih razgovorih s sv. Stolico. Že dalje časa trajajo pogajanja med vrhovnim vodstvom Cerkve in Avstrijo, da se sklene sporazum (konkordat) med Cerkvijo in državo. Pogajanja so menda tik pred zaključkom. Sporazum bo po dosedanjih vesteh obsegal. 1. vprašanje civilne poroke, ki se bo najbrže rešilo tako, da bo država začuvala pravno-polno veljavnost cerkvenega zakona, 2.

vprašanje verskih zasebnih šol, katerih svoboden razvoj bo država podprla ali vsaj ne ovirala, 3. ureditev katoliške univerze v Solnogradu, nadalje se bodo nekatere škofije na novo razmejile, uredilo se bo vprašanje duhovniških plač, da ne bodo odvisne od negotovega političnega položaja v parlamentu, upoštevalo se bo končno želje Cerkve glede verouka v šolah in udeležbe učencev pri božji službi.

Lahko rečemo, da pomeni ta dvojni uspeh velikonočnega kanclerjevega potovanja novo utrditev sedanje vlade in njene smeri. Domneva se, da bo vlada po ureditvi državnih odnošajev do Cerkve in sosednjih držav prešla k vprašanju notranje ureditve. V tem pogledu je najvažnejša ustavna reforma. Njene posamezne točke je napovedal notranji minister Winkler: avstrijsko ljudstvo bo v bodočem državnem svetu zastopano po stanovih, ki se bodo morali zavedati tudi velike svoje odgovornosti in ne samo svojih pravic, zveznem predsedniku se dodeli večja odločevalna pravica, volilna pravica se izoži na starejše.

Tako je vladna pot začrtana naprej. Njeno stremenje podpira zmaga zmernih socialistov v njihovi stranki, vznemirja pa povečanje razkroja v Heimwehru, katerega štajerski del se je že priključil nar. socialistom, in vedno drznejši nastopi hitlerjancev, oprtih na Nemčijo. Zato ostane veljana kanclerjeva beseda: **Vederemo! Bomo videli!**

Slovenski odgovor evropskim fašistom.

Jugoslavija odgovarja na protislovanske fašistične načrte. Takole piše ljubljanski „Slovenec“ v odgovor na načrt delitve slovenske zemlje: „Tudi mi smo za spremembo mirovniških pogodb, kajti ni je Slovenije brez Gorice, brez Trsta in brez Celovca, ni ga slovanskega naroda brez goriških, primorskih in koroških Slovencev, ni je slovanske kulturne zaokroženosti brez tega, kar je ustvarjal in še vstvarja slovenski genij na Goriškem in onstran Karavank... Naše slovensko ljudstvo je upravičeno pričakovalo, da se bo iz raznih načrtov spremembe mirovniških pogodb izcimil še eden, kibi predlagal popolno upostavitev našega narodnega ozemlja do gosposvetskega polja in do Zile, do Čedad a in do

Jadrana. Toda svet se je ob tem načrtu ustavil in svetovni tisk je to možnost spremembe mirovniških pogodb, ki je resnično jugoslovanska, zamolčal. A zamolčali je ne bomo mi, kajti mi smo mnenja, da je ravnano nam Slovincem v jugoslovanski državi poverjena patrijotična naloga da zbiramo raztresene ude, da zvesto in verno čuvamo žerjavico ljubezni in zvestobe do Slovencev onstran Triglava ob Jadranu, do Slovencev onstran karavanskih grebenov, do Slovencev onstran Št. Ilja in Mure... To je naš revizionizem. Kršanski je in visoko rodoljuben, to je revizionistični program našega slovenskega ljudstva. Jasen, logičen, jugoslovanski. Rimski pakt je bil. Beseda revizionizma je padla...“

Hitler in Slovenci. Nemški fašisti hitro odkrivajo svoje karte. Proti Poljakom pridigujejo sveto križarsko vojno. Z Mussolinijem vred se pripravljajo, da raztrgajo slovensko zemljo. Takole piše berlinski „Lokalanzeiger“: Nemški narod naj se pripravi na pohod, ki bo odrešil po svetovni vojni ugrabljene nemške pokrajine. Vsako nemško mesto in vsak nemški trg naj izbereta najlepšo ulico ali cesto in jo krstita v „Ulico ugrabljenih nemških pokrajin“. To ime naj prebivalce noč in dan spominja na dolžnosti do neodrešenih bratov. V prihodnje bomo morali imeti trge in ceste, katerih imena bodo slednjemu mimoidečemu kričala v ušesa: Misli nato, kaj je še treba storiti, kaj še zmirom ni storjeno. Ta imena bodo slednjega Nemca spominjala na storjeno krivico, na še nepopravljeno zamudo. Imejmo pred očmi, da po nekdanjem avstrijskem Moravskem plamtijo nemška imena kakor goreča znamenja, da obsega novoustvarjena Jugoslavija kos Koroške in velik del Štajerske z nemškimi mesti!... Kdo ve kaj gotovega o nemškem mestu Mariboru na Spodnjem Štajerskem? — To naglo prehajanje hitlerjancev k napadam proti drugim državam postaja vedno sumljivejše predvsem zaradi tega, ker je očitno, da vprašanja notranje ureditve v Nemčiji niti zdaleka niso rešena.

Francija in hitlerjanci. Hitlerjevska Nemčija postaja vedno bolj osamljena v svetu. Angleški parlament se je izjavil proti sedanjemu kurzu v Nemčiji in zavrnil tudi Mussolinijev načrt delitve Evrope. V francoski zbornici se je o priliki glasovanja za vojaška posojila zgodil edinstveni slučaj, da je zanje glasovala tudi socialistična stranka in se tako izjavila za potrebo narodne obrambe. Prvič po vojski se je tokrat zgodilo, da je glasovala domala cela zbornica za nezmanjšano vojaški proračun in to gre nedvomno na račun nacionalne revolucije v Nemčiji.

V Avstriji. Vicekancler Winkler je poročevalcem dunajskih listov navedel točke predstoječega vladnega dela; sklenitev novih trgovinskih pogodb s sosednjimi državami, olajšave deviznega prometa za poletno tujsko sezono, upostavitve pomožne policije. K notranjemu položaju v državi je omenil: Treba se bo sprizniti z mislijo, da volitve danes niso aktualne in potrebne. Vlada bo skušala izvesti svoj program in hoče pričakati tudi njegove posledice. Potem šele bo imela interes slišati še mnenje ljudstva o svojem delu. Vlada namerava izvesti reformo socialnega zavarovanja in bo skušala znižati obrestno mero, da postane tudi industrija zopet življenja zmožna in bo mogla zaposliti vsaj del sedanjih brezposelnih. Trgovinski minister pripravlja velikopotezen načrt zaposlitev brezposelnih. Končno se vlada bavi z mislijo spremembe državne ustave. Pred izvedbo ustavne spremembe ni misliti na to, da bi bil sklican državni zbor, ker hoče vlada izvesti svoj načrt neovirano od strankarsko-političnih prepričanj, brez kompromisov in brez poplitvenja svojega zastavljenega si cilja.

Važna odredba prosvetnega ministra dr. Rintelena. O praznikih je izdal prosvetni minister odredbo, da so nedeljska služba božja in ostale cerkveno predpisane verske vaje obvezne za vse ljudske, meščanske in srednje šole. — V aprilu 1919 je izdal tedanji državni podtajnik Glöckel ukaz na vse deželne šolske svete, da ljudske, meščanske in srednje šole svojih učencev ne smejo siliti, naj se držijo cerkveno predpisanih verskih vaj. Tako se je dogajalo, da so posvetni učitelji k veroučiteljevi razlagi nedeljske krščanske dolžnosti učencem pripominjali, da jim ni treba obiskovati nedeljske službe božje. — Novo odredbo so krščanski stariši z veseljem pozdravili in vidijo v njej dokaz, da bo Dollfussova vlada s časom odstranila vse kvarne socialistične in liberalne vplive na javno življenje avstrijskega ljudstva.

Inflacija v Ameriki. Predsednik Roosevelt je segel v odpomoč gospodarski stiski po sredstvu inflacije. Izvoz zlata je prepovedan, izdanih bo več milijard papirnatih bankovcev, ki ne bodo kriti z zlatom marveč z vrednostnimi papirji, kovani dolarji bodo vsebovali manj zlata. Osnovan je poseben urad za stabilizacijo dolarja. — Amerika je s tem opustila zlato valuto in se podala na isto pot kot lani Anglija, ki je z inflacijo umetno znižala vred-

nost angleškega funta, a znala padanje denarne vrednosti tudi pravočasno ustaviti. Amerika upa, da bo znižana vrednost dolarja izboljšala cene na domačem trgu in povečala kupno moč prebivalstva. Razvrednotenje dolarja bo imelo dalekosežne posledice za celo svetovno gospodarstvo. S tem pa je tudi Anglija ob vse ugodnosti, ki si jih je pridobila po znižanju funtovega tečaja v svojem gospodarstvu. Z ameriško inflacijo je načeto vprašanje, ali naj se druge države, ki so se do danes krčevito držale zlatega denarja — tako Francija, Švica, Belgija, Holandska, Nemčija, Italija i. dr. — ne poslužijo taistega sredstva. Splošno se lahko reče, da zamore biti inflacija izdatno sredstvo v trenutno odpomoč gospodarski krizi, a to sredstvo je obenem zelo nevarno posebno za manjše države s slabšim gospodarstvom. Svetovna javnost začenja posvečati predstoječi svetovni gospodarski konferenci v Londonu vedno večjo pozornost in nikakor ni izključeno, da bodo njeni gospodarski nasveti močno vplivali na nadaljni razvoj svetovnega gospodarstva.

Nemške Binkošti.

O binkoštnih praznikih se vrši v Celovcu zborovanje berlinskega društva za inozemsko nemštvo. Kot namen zborovanja omenja graški „Tagblatt“: Mladina naj vidi zgodovinska tla najzadnje nemške preteklosti in naj zadobi živo sliko obmejnega nemštva, da bo potem jasneje spoznala važnost dela za narod in nemško državo. — Pričakujejo udeležbe 4000—6000 Nemcev iz rajha in ostalih evropskih držav.

Predpriprave so v teku. V celovškem občinskem svetu je prišlo do prepira pri vprašanju, zastopnik katere stranke naj pozdravi zborovalce v imenu mestne občine. „Vormarsch“ je nato v velikonočni številki v uvodnem članku pripomnil: Kar imamo mi obmejni Nemci povedati svojim gostom, to bodo slišali od županovega namestnika Königa (nar. socialista) in našega okrožnega vodje v. Kothena. Internacionalni „Gesindel“ nima v zadevi nemškega naroda nobene besede. — „Tagblatt“ je čutil potrebo odgovora na omenjeni članek in je v izredno ostrih besedah zavrnil hitlerjansko zahtevo ter izjavil, da so se tudi zastopniki njegove stranek v prvih vrstah borili za enotnost domovine.

Ta prepir za prvenstvo v bojih pred glasovanjem in medsebojni očitki pomanjkanja nacionalne zavesti so vsekakor značilni za pravi namen predstoječega zborovanja. Vendar izjavljamo že danes, da hočemo smatrati zborovanje, v kolikor se bo omejilo na nemško in manjšinska in splošno narodna vprašanja, za interno nemško zadevo, ki nas dalje ne sme vznemirjati. Če pa se hoče o priliki zborovanja žaliti narodni ponos našega ljudstva in v katerikoli obliki smešiti pravico slovenske manjšine v deželi do samostojnega kulturnega življenja, potem so gospodje lahko uverjeni, da bomo našli za to primeren odgovor.

Spomenu dr. Lencija Mikla.

Dragi doktor Lencij! Tako smo torej storili tudi to žalostno pot, Tvojo zadnjo pot: vrnitev Tvojega izmučenega telesa v domačo zemljo. Poslovili so se od Tebe govorniki, ki so v lepih besedah počastili Tvojo blago dušo in Tvoje sijajno zdravniško znanje. A vsega niso mogli, niso smeli povedati...

Mojega nagrobnega govora ne bo slišal nihče, a Tvoj neumrljivi duh bo gledal nanj in nanj bodo gledale oči dobrih ljudi. Veš, dragi doktor, ni vse za vsako uho, kakor si tudi Ti molče vse to nosil, ker Ti je bilo presveto, da bi vsakdo zvedel: da ni bolno samo Tvoje mlado telo do smrti, ampak da je bila tudi Tvoja duša pogreznjena v morje grenkosti zaradi Tvoje ljubezni do domovine, do vsega, kar je domače...

Nekje se je zgodilo, da je zapustil nekega dne mlad človek svojo domačo rojstno hišo, poslan je bil in šel tudi sam vesel, da išče in najde svojo srečo. Šel je z velikimi upi in se trudil neumorno in iskal z gorečim hrepenenjem v tujini to svojo srečo. Zdelo se mu je večkrat, da že sliši njen veseli smeh, menil je, da se že prikloni njemu in ga osreči. A ko je

hotel stegniti roko po njej, je bila sama „fata morgana“, samo mamljiva, zapeljiva, minljiva zračna podoba. In mladi človek je slišal srebrno zvenenje šumečih, kipečih kupic veselja, a bila je kratka prevara. In hodil je naprej po tujini, vzela od nje, kar je našel dobrega, a svoje duše tujini prodati ni mogel in ni hotel. Ni bil eden tistih, ki postanejo v tujini domači, postanejo poturice. In ko je tako mladi človek hodil leta in leta po tujini, se je v njegovi duši zopet oglasilo hrepenenje po stari sreči mladih let domačije. In njegova duša ga je vlekla z nepremagljivo silo nazaj v ljubi domači kraj, katerega je bil zapustil, ker si je hotel poiskati srečo. Prišel je nazaj... ali sreča mladih let, sreča domačije, zakaj se mu ne prikaže... Ko pa hoče vstopiti v ljubljeno hišo svojega rojstva, ne more več. Pred njo mu otrpne srce. Zdi se mu še, da vidi v vratih stati svetlo postavo, ki mu namiguje kakor človek, ki hoče oditi. „Kdo si ti,“ vpraša z zadnjimi močmi odhajajočo postavo. In zdelo se mu je, da sliši kakor od daleč njen glas: „Jaz sem tvoja sreča, domača sreča tvojih mladih let, ki se mora sedaj ločiti od tebe. Kako sem čakala nate dolga leta, prišel si še enkrat, a prišel si zadnjikrat, ravno zato moram iti tudi jaz... Z Bogom...“

Dragi doktor! Ali ni bilo tako, ko si prišel zadnji četrtek, ne prišel, ampak ko smo Te nesli zadnjikrat mimo Tvoje domače hiše, kjer so Te pozdravljali, tako žalostno pozdravljali Tvoj dobri sivolasi oče, Tvoji dobri bratje, Tvoje dobre sestre, Tvoji zvesti prijatelji. Sreča Tvojih otroških let, sreča Tvoje domače rojstne hiše je stala v vratih, ko si prišel zadnjikrat in sta se morala ločiti oba: Ti in sreča Tvoje domačije...

Ta zvestoba Tvoje domače rojstne hiše je bila Tvoja najmočnejša opora, je bila Tvoja potna palica, na katero si se opiral na strmi poti svojega grenkega življenja. Sladka je bila ta zavest, a obenem tudi silno grenka, ker si moral okusiti tudi Ti, kar je rekel Kristus, Večna Beseda, „da preroka ljudje v domovini ne marajo,“ ker si okusil drugo bridko resnico: „sovražniki človekovi so njegovi domačini,“ ali kakor je rekel sv. Pavel: „Premnogo sem trpel od zavratnih bratov.“ „Brate“ je imenovala velika Pavlova duša zapeljane rojake, ki so mu delali težkoče, kjer so mogli...

Dragi doktor! Nisi povedal premnogim križevega pota, na katerega so te spravili taki zapeljani sodomačini — „sobratje“. In vendar natančno vemo zanjo. Ne bomo pozabili, kar si moral okusiti samo raditega, ker si hotel kot sin te domače zemlje služiti svoj kruh na tej zemlji v miru z vsakim človekom. Vemo za vse, Tvoja usta molčijo sedaj in marsikomu je to ljubo, kakor bi bilo ljubo marsikomu, da bi kmalu obmolknila tudi še druga usta, ki znajo Tvojo povest, povest koroškega slovenskega trpina. —

Sprejmi, dragi doktor, tam v večnosti ta moj nagrobni govor. Saj sedaj že veš, četudi si obmolknil Ti, četudi bi morali obmolkniti vsi: Eden bo govoril, ko pride Njegov čas, ko bo meril posameznikom in narodom z natančno mero svoje večne Pravice. — Z Bogom, dragi Lencij!

DOMAČE NOVICE

Koroški večer v Ljubljani. V soboto, dne 22. t. m. je priredil Klub koroških Slovencev v Ljubljani koroški večer večjega obsega in ga posvetil staremu narodnemu borcu in bivšemu poslancu Francu Grafenauerju. Na tem večeru je bilo Grafenauerju izročeno odlikovanje reda jugoslovanske krone, katero mu je podelil jugoslovanski kralj že lani, a zaradi Grafenauerjeve bolezni ni moglo biti izročeno prej. To priliko je porabil Klub koroških Slovencev, da je Grafenauerju izročil diplomu častnega članstva. Prirejeni koroški večer je zadobil na vsebini tudi z sodelovanjem orkestra „Sloge“ in z nastopom klubovega pevskega zbora, ki je prav za ta večer pripravil venček večinoma novih koroških narodnih pesmi.

Dopis iz Št. Ilja. G. urednik! V podlistku zadnje številke ste priobčili krasen slavospev naši domači zemlji, ki je našel med našim dobrim ljudstvom gotovo mnogo dobrega od-

meva. Navdušil je še mene in še bi želel besed o krasoti domače zemlje, da bi jo vzljubili s celim srcem prav vsi, mali in veliki, mladi in stari. Tako bi postala veriga tisočletnega rodu, vez z našimi predniki pred stoletji zopet živa in močna. Da gledam okoli sebe kamenite spomenike minulega stoletja, mi vedno zopet pride misel, kako močan je moral biti nekdanji rod v sebi, kako silna je morala biti njegova ljubezen do zemlje in njegovo zaupanje v Njega, ki je tudi Stvarnik zemlje. Da rod ob nezgodah in nesrečah, ob puntih in vpadih sovražnih čet, ob lakoti in kugi ni klonil duha in ni obupal! Lokalpatriot sem in zato gledam najlepši spomenik svoje fare: cerkveno rožnensko kraljico na Humcu. V dopisu o šentiljski prireditvi je omenjena, da so vrli domači fantje-pevci v njeno popravo naklonili ves čisti dobiček. Ali ni hvalevredno, da so z domačo, starodavno pesmijo podprli domačo, starodavno cerkveno? Pod Turjo tik nad Dravi stoji na malem gričku liki gradu, ki je ključoval viharjem stoletij. Da je postala znana vsenaokoli, se ima nedvomno zahvaliti tudi dragocenemu zakladu, ki ga krije; starodavni Marijini sliki, ki se je menda svoj čas nahajala na sv. Višarjah. Koliko naroda je že molilo v njej, koliko ljudstva priromalo na njena praznika prvo nedeljo v juliju in na rožnensko nedeljo v oktobru! Pri njej se letos menda vrši tudi veliki fantovski shod. Če se oziram še po Rožu in drugam naokoli, vsepovsod vidim posejane božje domove na hribovskih in gričih in tedaj si želim, da bodo te trdnjave ključovale tudi viharjem prihodnjega stoletja, če se jih bo ljudstvo znalo poslužiti. Koder pa bodo razpadale in se rušile, tam bo rozpadal in se razkrajal tudi njihov rod. Tam se bo začela drobiti naša sveta zemlja iz rok domačega ljudstva in bo postala dekla tujemu rodu. Ali ni temu tako? (Z veseljem priobčamo Vaš dopis, da izpopolnimo priznani podlistek zadnje številke. Naš dični tovariš-urednik „Nedelje“ nam gotovo ne bo zameril, da smo posegli še v njegov delokrog. Sit venia verbo, collega! Op. ured.)

Bekštanj pri Beljaku. Velika izguba je zadelo celo okolico, ko je končal po večmesečni bolezni svoje življenje v 35. letu svoje starosti naš domačin, sin spoštovane Magrove hiše v Maloščah: dr. med. Lavrencij Mikl. Bil je zelo spreten zdravnik, ki je svoje veliko znanje neumorno uporabljal za trpeče bolnike. V treh letih svojega delovanja med nami si je pridobil neomejeno zaupanje, a spoštovali so ga zaradi njegovega strokovnega znanja tudi njegovi tovariši-zdravniki. Kako ljubezniv poln zlatega humorja je bil! Zato ostane nerazumljivo, zakaj se ga je od gotove strani tako preganjalo, zakaj so se mu delale neprestano ovire, da bi se mu izvršitev njegovega poklica kot domačinu na domači zemlji zagrenila. Šele, ko je ležala smrtna senca na prej tako veselem njegovem obličju in je bil zapisan smrti, je imel pokoj. Veličasten pogreb iz Bač, kjer je zadnje mesce stanoval, je pričal o njegovi priljubljenosti. Spremljan od 5 duhovnikov, od skoro polnoštevilno zastopanih požarnih bramb z godbo in mnogo sto drugih pogrebcev je bil slovesno pokopan na maloškem pokopališču v četrtek, dne 20. aprila. G. Lamprecht kot župnik kraja, kjer je rajni zadnje stanoval, g. Oschgan kot domači župnik, ki je vodil sprevod in pogrebne obrede in g. Uršič kot zastopnik bivših štebenjskih dijakov so se ob odprtem grobu spominjali rajnega v lepih, pristrčnih besedah. Znani brnški pevski zbor pa je čudovito lepo prepeval pri rojstni hiši rajnega v Maloščah, v tamošnji cerkvi in na grobu. — Magrova hiša v Maloščah se iskreno zahvaljuje vsem, ki so rajnega blagega sina spremili na njegovi zadnji poti. Saj je bila to očetu, bratom in sestram edina tolažba pri tako bridki izgubi.

Kotmara ves. Prišla bo spomlad, čakal bi jo rad... pa je niso več včakale tri naše mame. Pokopali smo jih: Vaparco iz Kotmare vasi, Šoštarco na Veselah in Nežo Bašnik, pd. Gvažarco v Čahorčah. Pravega starega kova so bile te naše matere; zadnja je bila mati našega društ. predsednika. Pot njenega življenja ni bila posuta z rožami, rajnica je morala okusiti tudi internacijo in vse šikane pred zasedbo. Bila je narodna mati in je vedno stala v naših vrstah. Domači pevci so ji izkazali zadnjo čast na njenem domu in ob

odprtem grobu s pesmijo, ki jo je rajna tako ljubila. Pogreba se je udeležilo izredno število ljudstva, kar naj bo zaostalom v tolažbo na bridko izgubo. Iskreno naše sožalje! — Tudi tatovi so letos že dvakrat obiskali našo faro, prvič pri Keznarju na Plešivcu in pred kratkim pri Hanjžu na Govču. So jim pač dišale velikonočne klobase. Pa v prvem slučaju niso imeli sreče, dočim v drugem tatvina še ni pojasnjena.

Ostale novice: Znano podjetje Alpenländische Zuckerwarenfabrik je kupil tudi v našem delu dežele poznani trgovec Ludovik Gelautz iz Št. Ruperta pri Celovcu. — Na velikonočno nedeljo se je pri smučanju na Bilšiči smrtno ponesrečilo 20letni Karl Winkler iz Celovca. V poročilih o nesreči žigosajo celovski listi zadržanje ostale družbe, ki se je potem še naprej veselo in prosto zabavala. Istotam je pred mesci sneženi plaz pokopal dva smučarska učitelja. — O praznikih je začel voziti na progi Celovec-Breže takozvani tirni avto, ki uporablja za kurivo bencin. Obratovanje s takimi vozovi je menda cenejše od dosedanjih parnih lokomotiv. — Prosvetni minister je izdal odredbo o poostitvi študija na srednjih in visokih šolah, po kateri se učenca vsled nezadostnega njegovega učnega uspeha lahko izključi od učenja. — Neža Črnko z vovbrske gore, ki se nahaja vsled poizkusa zastrupitve v zaporu, je obdolžena umora lastnega novorojenega otroka in pride vnovič pred kazensko sodišče. — Pri Kiršnerju na Žihpoljah so vložili neznanci in odnesli blaga v vrednosti 150 S. — Avstrijski Alpenverein namerava zgraditi na Peci planinsko kočjo, ki naj bo še posebej nacionalnega (!) pomena za deželo. Tako se glasi sklep z občnega zbora celovškega odseka. — Minulo nedeljo je prišlo v Št. Vidi ob Glini do spopada med socialisti in luegerbündlarji, osem je ranjenih.

NAŠA PROSVETA

Dekletom v maj.

Ko gremo spomladi čez polja in travnike in gledamo prirodo, ko sejemo seme po gredah, presajamo rastlinice in negujemo rože, vidimo čudo rasti in tajne življenja. Vse brsti iz zemlje in raste kvišku k božjemu solncu. Solnce ogreva in rastlinstvo se razvija in dozoreva.

V majnik prihajamo, v mesec dekliškega veselja in dekliške rasti. Drevesa so šopki cvetoči na zeleno pognjeni mizi mlade matere zemlje. Kot mlada cvetoča nevesta se ogrinja narava z zelenjem in belimi in rdečimi rožami. Majnik, dekliški mesec!

Tudi naše srce bodi podobno maju in zemlji v maju. Vanj je bilo položeno seme lepe dobre besede. Sejala je mati, sejali učitelji v cerkvi in šoli, sejali prijatelji — knjige. Zato bi mlada srca hotela vzkleti v bogastvo cvetov, ker čutijo majniškega duha. Naša srca so kot rodovitna njivica in še vedno sejejo vanjo matere, učitelji in knjige. Da bi zlato seme ne padalo na pot in na skalovje, marveč v črno prst in vzknilo in brstelo! Iz rodovitnih srčnih gredič naj bi vzknilo rože, majniško lepe in nam v svoji krasoti razodevale krasote kraljice majnika.

Vsak cvet rodi sad. Tako tudi dobra volja in dekliške čednosti v naših srcih. In sad nam

da novo seme, da bomo zamogle tudi me sejati nekoč seme dobre in prave besede v srca naših malih, v srca mladine in mož. Razvijajmo se v dobre sejalko, učiteljico, prijateljico in posredovalko božje vrstnice. Zlato solnce ljubezni sije brezkončno in podpira brstje in cvetje in zorenje.

Dekleta! Iz nas prihaja vse lepo in dobro, pa tudi obratno. Lahko smo nositeljice maja in življenja, lahko tudi nositeljice teme in smrti.

Zato dekleta: ko bomo hodile v maju čez polja in travnike in bomo gledale prirodo v življenju in cvetju, tedaj sklenimo trdno, naj v nas, po nas in za nami živi, raste in dozoreva zdravo življenje božjega naroda. V tem sklepu bo največ majniškega v naših dušah!

M. H.

Št. Jakob v Rožu. („Izgubljeni sin“). Lepo igro verske vsebine so uprizorili fantje-naraščajniki, ki se zbirajo v fantovski stanovski organizaciji. S prireditvijo so fantje pokazali voljo, da hočejo rasti v zdravo fantovstvo in zbrati vse one sile, ki jih bodo usposobile v dobre voditelje zdravega narodnega življenja šentjakobske fare. Vsake štirinajst dni se fantje zbirajo k versko-vzgojnemu predavanju, obenem pa se pogovarjajo o stanovskem razvedrilu in nastopih. Tako obetajo, da bodo prinesli svežega duha tudi v naše društvo.

Št. Ilj ob Dravi. (Pevski koncert.) Na velikonočni ponedeljek je nastopil v Lederhasovi dvorani združen moški pevski zbor iz Loga vasi, Št. Ilja in Bilčovsa pod vodstvom g. Pavleja Kernjaka. Zanimivi spored, ki je obsegal tudi nekatere doslej neznane narodne pesmi, in lepi popoldan sta privabila v Št. Ilj veliko število občinstva iz bližje in daljne okolice. Za pevski nastop obdravskih fantov so pokazali izredno zanimanje posebno tudi naši pevci širom dežele in so zato poslali svoje zastopnike iz Št. Janža, Sveč, Kotmare vasi, Škocjana, Hodiš, Loč in Škofič. Spored je obsegal 16 pesmi, dobra tretjina teh je bila starih originalnih in nenapisanih, ki jih je zbral ter harmoniziral zborov pevovodja. Najlepše med temi so pač bile „V te hujšam note“, „Ti pubč, ja kna lumpej“, „Je bil an gospud Bebenav“, pa tudi izvajanje ostalih je želo polno priznanje. S tremi izmed šestnajstih se je vrli pevovodja postavil sam kot samostojen komponist in tako dokazal, da nikakor ni tujec v kraljestvu melodije. Pevci so prijetno presenetili predvsem s svojim lepim, brezhibnim nastopom in dobro disciplino, zborov pevski material je prav dober — izborni so bili tenorji — hvalevredna je bila izvedba posameznih pesmi v njihovi melodični dinamiki. V odmorih sta v kratkih in jedrnatih besedah povdarila važnost naše ljubezni do vsega domačega sveta č. poslanec Starc in tajnik prosvetne centrale. Rož in Rožane je tokrat zastopala mala Anica s svojo srčkano pesmijo o rožmarinu. Č. župnik Petrič se je ob zaključku v imenu cerkvenega predstojništva zahvalil za velikodušje pevcev in številnih poslušalcev, ki so svojim prispevkom podprli popravo Marijine cerkve na Humcu. Dovolj velikonočnega je torej bilo v tako lepo uspeli pevski prireditvi!

Št. Lenart pri Sedmih studencih. Lepo smo obhajali letošnjo Veliko noč, za praznike so nas posetili tudi č. duhovni svetnik F. Katnik. Da je bila vstajensko „pranganje“ tako

Dobra „2 Rinder - Sense“

Prospekt in naročilnica za to z roko kovano koso sta bila priložena našemu listu dne 12. aprila 1933. Takoj naročite, da vam bo ta dobra kosa pravočasno na razpolago! — Stotine zahvalnih pisem od strani kmetov in nagrade pri tekmah koscev so najboljši dokaz, da „2 Rinder-Sense“ izborna reže.

Odlikovanja v zadnjih letih: zlafa kolajna Barcelona 1929 / zlafa kolajna Pamiers 1930 / velika nagrada iz Foixa 1930 / zlafa kolajna Wels 1932 / priznalna diploma inomoškega velesejma 1932.

Ako bi dobre
„2 Rinder - Sense“
 ne dobili pri Vašem trgovcu, pri katerem ste navajeni kupovati, tedaj jo naročite neposredno pri
Sensenwerk J. A. Offner,
 Wolisberg in Kärnten. 77

veličastno, pa je tudi delna zasluga našega vrlega pevskega zbora, ki šteje že nad ducat navdušenih in dobro urjenih pevcev. Dovršenost svojega nastopa so dokazali skupno z Brnčani na belo nedeljo v Jurčevi dvorani. Videlo se je na šentlenarškem zboru, da ga je vežbala večša roka in da že danes nadkriljuje marsikateri drugi naš zbor. — Na velikonočni pondeljek pa je bila v Poturju prijavljena igra podklosterskih fantov pod vodstvom č. Bayerja, župnika v Podklostru. Igrali so seve nemško in menda je bila udeležba prav skromna. Čisti dobiček svojega gostovanja v šentlenarški fari so namenili podklosterski cerkvi. — Zato pa nameravamo še mi nastopiti v igri in bomo poklonili čisti dobiček potrebam svoje fare.

Sele. („Divji lovec.“) Sami smo se čudili lepemu uspehu naše velikonočne prireditve. Seveda je na igralce in njihovo dobro razpoloženje vplivala tudi izredno dobra udeležba, ko so prišli gostje ne samo iz domačega kraja, marveč celo iz Šmarjete, Apač in Glinj. Občinstvo je bilo s prireditvijo prav zadovoljno in je vrlim selskim fantom in dekletom dajalo polno hvalo za dovršeni nastop. Med odmori je nastopil novooživljeni moški pevski zbor pod vodstvom pevovodje Simona Olipa in je pokazal, da prav nič ne zaostaja za dolinci. Igro nameravamo ponoviti na 7. maja ob 1/2. uri in nedvomno je bodo veseli tudi Obirčani, ki pridejo tedaj k nam v procesiji. — Po praznikih je prišel v Sele celo popotni kino s filmom „Inri“. Za radovedne Selane je bila to prava senzacija.

Borovlje—Podljubelj. Društvo slovenskih dilentantov ponovi v nedeljo, dne 30. aprila od 3. uri pop. v Delavskem domu v Podljubelju pevski koncert in igro „Mili slavčki“ z istim sporedom kot pri Cingelcu. Vsi prisrčno vabljeni!
 Odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

V album našim materam in gospodinjam. Mati-gospodinja, pravijo, podpira tri hišne ogle. S svojo pridnostjo, požrtvovalnostjo in ljubeznijo ohranja družinsko zavest med družinskimi člani. S svojo skrbjo in delavnostjo ohranja domače premoženje. Pravijo nadalje, da gre tri petine vseh dohodkov domačega gospodarstva skozi njene roke za prehrano, obleko in ostale domače potrebščine. Le dve petini odpadata na ostale izdatke za davke, socialna bremena in gospodarske potrebščine. V Nemčiji in sicer v Berlinu se vrši v teh dneh razstava „Žena“ in ta prikazuje, da gre 65% vseh narodnih dohodkov, to je okoli 30 milijard mark na leto skozi ženske roke. 96% nemškega prebivalstva živi v družini, kjer igra žena-gospodinja ali ženski člani družine, ki pomagajo voditi gospodinjstvo, glavno vlogo. Zanimiva razstava kaže nadalje, da žena danes vedno teže in nevoljnejše nosi breme materinskega in gospodinjkega poklica in da se ga skuša čimdalje bolj otresti. Leta 1955 bo padlo število berlinskega prebivalstva za cel milijon, nad štiri milijone žensk je zaposlenih izven družine kljub strašni brezposelnosti. V Berlinu je zaposlenih 475.000 žensk in komaj 551.000 moških. — V malem je opaziti isti pojav tudi v naši deželici, kar samo kaže, da nikakor ni dobro tudi za nas, če bi puščali žensko vprašanje matere in gospodinje v nemar. Tudi mi ne smemo pozabiti važne vloge naših gospodinj pri reševanju gospodarske stiske, ne smemo prezreti važne vloge našega ženstva za našo narodno rast.

Kaj morajo vedeti gozdarski mojstri in akordanti o socialnem zavarovanju. Posestniki gozdov oddajo sekanje lesa in sploh delo v gozdovih takozvanim gozdarskim mojstrom (Holzmeister) ali akordantom, ki imajo za iz-

vrševanje te obrti izstavljeni potrebni obrtni list. Tak mojster je navadno samostojen obrtnik in najema delavce po svoji volji ter jih navadno zavaruje pri socialnih zavodih za obrtnike in obrtniške delavce (Landeskran-kenakassa, gewerbliche Krankenkasse, Arbeiterunfallsversicherungsanstalt v Gradcu). Tako zavarovanje pa je nepravilno, kar potrjujejo tudi odloki višjega upravnega sodišča. Pravi delodajalec v takih slučajih ni gozdarski mojster in tudi ne akordant, marveč posestnik gozda in edino on je odgovoren za to, da so zavarovani delavci, katere je najel akordant. Za zavarovanje pa je pristojna zanj edino kmetijska bolniška blagajna in pri tej mora akordant prijaviti svoje najete delavce. Važno je, da vedo o tem predvsem gozdarski delavci, ki so zaposleni pri akordantih. Kajti prispevki obrtnim zavodom so razmeroma višji, ker morajo plačevati tudi prispevek za brezposelno zavarovanje in še razne druge doklade. Če tako zavarovani delavci postanejo brezposelni, pa nimajo pravico do brezposelne podpore, ker niso v službenem razmerju, ki daje pravico do podpore. Industrijska okrajna komisija zavrne vsako tako prošnjo, vplačanih prispevkov pa ne vrne. Samo tedaj, če proda posestnik gozda svoj les kar „na deblu“ in izvede sekanje lesni trgovec, morajo biti delavci prijavljeni pri obrtnih zavarovalnicah. Opozarjamo na to posebnost zavarovanja zato, da se s prispevki naših delavcev ne bo zastoj podpiralo industrijskih podjetij, marveč da ostanejo ohranjeni poljedelstvu in gozdarstvu in delavcem, ki so jih vplačali.

Lesna trgovina se poživlja. Na lesnem trgu je zadnje tedne opaziti živahnejše življenje. Promet z Italijo je znatno narastel, z junijem računajo s porastom lesnega izvoza v Francijo, ker se je kanclerju posrečilo doseči, da je Francija pristala na znatno znižano carino. Zastopniki francoskih trgovinskih zbornic so pokupili v Avstriji 16.000 vagonov lesa v skupni vrednosti 10 mil. šilingov. Z majem se pričnejo pogajanja še z Nemčijo in avstrijski krogi upajo, da bo Nemčija tokrat popustljivejša od zadnjic. Splošno se pričakuje, da se bo letos lesna trgovina poživila in da končno napočijo za gozdarske posestnike nekoliko boljši časi. Dobro bi še bilo, da bi jim prišle v dobro tudi boljše lesne cene in da bi ne imeli le lesni prekupčevalci korist od naraščajočih lesnih cen.

Določitev mlečnih cen za Celovec in okolico. Okrajni kmetijski odbor v Celovcu se je na svoji zadnji seji bavil s ceno mleka za mesto Celovec. Odborniki so bili soglasnega mnenja, da je v drobni trgovini cena 40 grošev najnižja, pri kateri še morajo izhajati kmetje in mlekarški obrtniki. Pri še nižji ceni je mlekarstvo nerentabilno. Zato je kmetijski odbor soglasno z mlekarnami sklenil, da se za Celovec in okolico določi minimalna cena 42 g za liter mleka pri dostavitvi v hišo, 40 g v detajlni razprodaji in 36 g za trgovce, ki se pečajo s prodajo mleka. Skrb kmetijskega odbora bo, da se zajamči tudi primerno kakovost mleka.

Celovski trg minulega tedna. Voli 80—1.00, klavne krave 50—70, telice 80, prašiči 1.50—1.70, plemenski 2.40—2.60, konji do 700 S. — Pšenica 33, rž 23, oves 15, ječmen 17, ajda 21, koruza 15, krompir 8, apno 5.00—6.50, sladko seno 7, kisló 5, slama 5, surovo maslo 3.00—5.00, mleko 19—26, jajca 7—8 g.

Dunajska borza 21. aprila: Dolar S 6.22, marka 15.99, lira 36, dinar 8.84, švicarski frank 136.10. (V zasebnem kliringu se kupuje dinar po 11.90—12.10.)

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

RAZNE VESTI

Še par šaljk: Inserat. Žena sestavlja inserat za list: „Proda se otroški voziček...“ Mož pripomni: „Ne pozabi pripisati: Ponudbe pod »Prazen«.“ — Razlika: A: „Kakšna je razlika med siromašnim in bogatim človekom?“ B: „Siromak ima 500 S dolga, bogataš pa 500 tisoč šilingov.“... Res trdna vera. Kako se pišete? — Mica Rebulja. — Koliko ste stara? — 66 let. — Ste omožena? — Še ne!

Listnica uredništva. M. R. Opozarjate nas na tiskovno pomoto v članku o županski konferenci v Beljaku. Pravilno se glasi: srednja mera občinskih doklad bo znašala letos približno 160%. — Č. K. Kr. na Ž. Dopis je došel prepozno. — G. F. Sch. v Št. R. Hvala za poročila. Porabna priobčimo, ostalo roma v koš. M. J. na O. Priobčimo prihodnjič. Veseli nas Vaše priznanje.

Barometer! Samo še ta mesec cenj. čitateljem na razpolago proti povrnitvi stroškov 75 grošev na upravo lista. 74

Sveče

za prvo sv. obhajilo s slovenskim napisom se dobe najcenejše v trgovini **Franz Sieberth**, Stauderhaus, v bližini cerkve sv. Duha v Celovcu. 76

Vabilo na 43. redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sinči vas, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, s sedežem v Dobrli vasi, ki se vrši dne 7. maja 1933 ob 2. uri popoldne v uradnih prostorih v Dobrli vasi, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1932.
3. Sklepanje o čistem dobičku.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi načelstvo.

Opomba. Ako ob določeni uri ni zastopano zadostno število deležev, se v smislu pravil sklepa eno uro pozneje brez ozira na število zastopanih deležev. 81

Vabilo na redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice Šmarjeta v Rožu, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v nedeljo, dne 7. majnika 1933 ob 10. uri dopoldne v posojilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Poročilo o zadnji reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1932.
5. Slučajnosti.

Ako ob navedeni uri ne bi bilo zadostno število članov, se vrši čez pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno neglede na število navzočih članov. 83 Načelstvo.